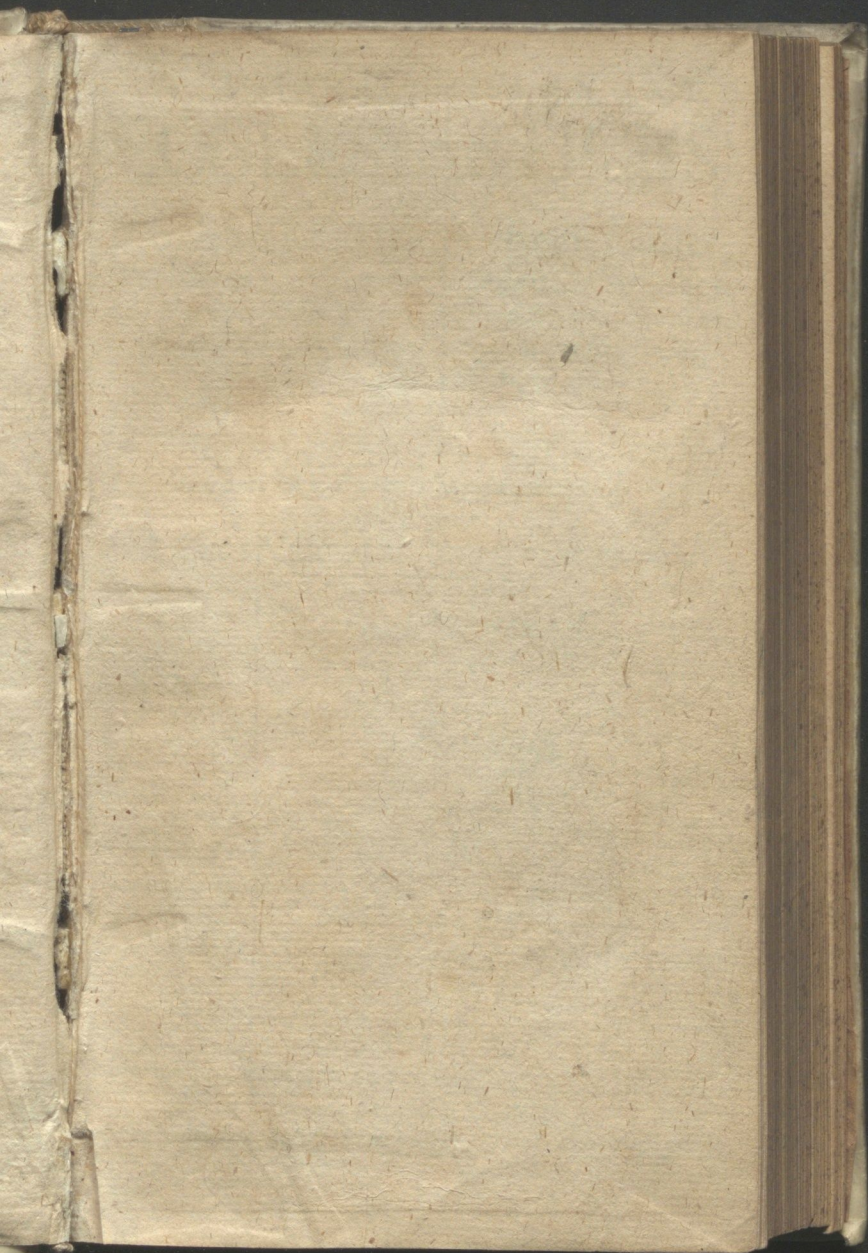
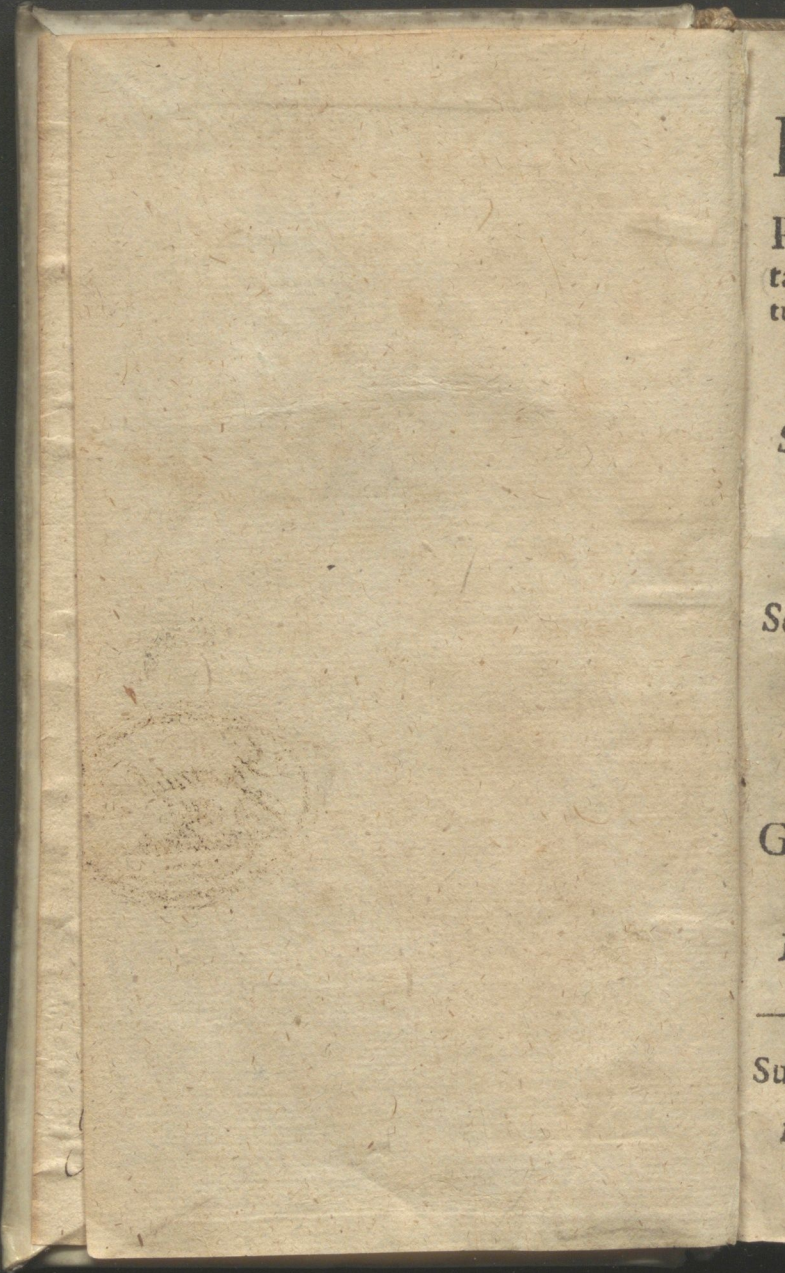

Joh. Christ. ^{Wald}
do 1716 28. Mart.

AD
GUILIELMI CAVE
Canonici Windesoriensis
CHARTOPHYLACEM
ECCLESIASTICUM
PARALIPOMENA.

Item
DE PHOTII SCRIPTIS
DISSERTATIO

Et
PASSIO
SANCTI VICTORIS
MASSILIENSIS.

AUCTORE
PAULO COLOMESIO,
Bibliotheca Lambethanae
Curatore.

L I P S I Æ,
Sumptibus MICHAELIS GÜNTHERI, Bibliop.
Dresd. M DC LXXXVII.
Leucopetra, Lit. Joh. Brühlü, Duc. & Aug. Typogr.

Paul. Colomesius

V I R O

*Pietate ac Eruditione pre-
stantissimo*

GUILIELMO CAVE,
SS. Theologiæ Doctori,

Et

Capellæ Regiæ Windesoriensis,
CANONICO,

*Hanc qualemcunque Observan-
tiæ suæ resseram dicat vo-
vetque*

PAULUS COLOMESIUS.

EC

S

Con

editi

fenfi

est it

nis n

Quo

Code

nor l

tis E

laud

lis M

gmer

telet

minu

gilan

ni Fe

tion

invid

Cestr

AD

GUILIELMI CAVE
CHARTOPHYLACEM
ECCLESIASTICUM
PARALIPOMENA.

S. CLEMENS. Utriusque Clementis ad Corinthios Epistolæ fragmenta adducit Leontius Cyprius, in Locis Communibus Theologicis, hactenus ineditis, Fr. Turriano teste lib. 5. c. 20. Defensionis Epistolarum Pontificum. Frustra est itaque David Blondellus, Prolegomenis in Pseudo-Isidorum p. 83. cum ait: *Quo opere Leontius? An caret titulo MS. Codex, quo usus est Jesuita?* Exhibce, opinor Leontii Locis Communibus, Clementis Epistolæ secundæ ad Corinthios locum laudat Johannes Damascenus, in Parallelis MSS. Collegii Claromontani. Fragmentum illud videre est in doctissimi Cotelierii notis ad Clementis Epistolas. Quod minus animadversum eruditissimo ac vigilantissimo Oxoniensium Antistiti Johanni Fell, in sua Clementis Epistolarum editione. Utinam suam publico diutius non invidet vir magnus Johannes Pearson, Cestriensium Episcopus!

S. IGNATIUS. Antiquam Ignatii Epistolarum versionem Latinam ex Bibliotheca Vaticana laudat Fr. Turrianus (ob infinitam ejus lectionem sæpius à nobis advocandus) in Defensione Canonum Apostolicorum, circa initium. De hac versione νε γρη quidem Ignatii Epistolarum Editores.

S. POLYCARPUS. Baronius Notis ad Martyrologium Romanum ait Fr. Turrianum Polycarpi Epistolam MS. habere edita auctiorem. Quod haud falsum esse posteaprehendimus, ex loco scilicet quodam ab ipso Turriano allato, in Defensione Epistolarum Pontificum. Fuit nimirum Turriani Codex ex Barnabæ Epistola non uno loco interpolatus, ut antenos vidit Jacobus Sirmondus. Ipsa Barnabæ Epistola (quod obiter dictum sit) fuit itidem interpolata ex Chronico sub Methodii nomine, quod inter Grynæi Orthodoxographa occurrit. Confer cum hoc Chronico quæ in fine Notarum ad Epistolam Barnabæ habet clarissimus Jf. Vossius, & paria nobiscum senties.

ATHENAGORAS. Ex antiquis Ecclesiæ Doctoribus, qui Athenagoram laudet, præter Methodium, novi neminem. Locus extat tum apud Epiphanium hæresi 64, sect. 21. tum apud Photium in Bibliotheca

theca Cod. 234. sed apud illum mendosè.
Ex ingenio restituit vir naris emundissimæ Paulus Leopardus, Emendat. lib. 19. c. 9. Non est proinde cur dubitet Baronius Notis ad diem 18 Januarii, an opera tributa Athenagoræ sint S. Martyris Athenogenis. An Amatoria Gallicè versa ac edita sub nomine Athenagoræ, hujus nostri sint planè nescio. Huic adjudicat clarissimus Huetius. Ego ampliandum censeo.

S. METHODIUS. Episcopus iste in Cate-na MS. in Jobum Joh. à S. Andrea olim Parisiensis Canonici, Sidenfis dicitur. In alia itidem MS. celeberrimi Joh. Vincentii Pinelli, Methodius Sidæ. Utrobique, opinor, à patria. Sida Pamphiliæ civitas, in qua etiam natus est Troilus Sophista, de quo Socrates Historicus. Troili hujus Prolegomena MSS in Hermogenem non semel laudat Gerardus Langbaine, in politissimis ad Longinum notis. Alia Scripta memorat Suidas.

JULIUS AFRICANUS Christianorum, meâ quidem sententiâ, doctissimus, Syrus fuit ex Emmaunte, & Bardefani Partho & Enancarò Manni Arabum Regis filio familiaris. De hujus Gestis consulas velim. Henricum Valesium in secundis ad Eusebii Historiam curis, Jf. Vossium ad Catullum & Alex. Barvoëtium Jesuitam in Cata-

logo Codd. MSS. Bibliothecæ Scorialensis. Julius quidam in Olympiodori Catena in Jobum a Paulo Comitolo Venetiis edita non semel laudatur. Julium istum eundem esse existimo, cum eo qui in Johannem Commentaria scripsit, Mofi Bar-Cepha in Libro de paradiso laudata. De Julio isto nihil satis certi habet quod pronunciet sagaci vir ingenio Andreas Mafius, nisi fortassis, inquit, sit Africanus. Sane Julius iste in Catena Corderiana in Johannem Episcopus dicitur. Et Hebedjesu Sobensis Metropolita in Tractatu de Scriptoribus Chaldæis Julium Africanum Episcopum Emmaunt. fuisse tradit. Quæ doctis dispicienda relinquimus.

VALENTINUS & BASILIDES. Valentini Psalmos & Basilidis Odas memorat Origenes in Catena in Jobum modò laudata pag. 345. Quod in Catena a Patricio Junio edita incassum, ni fallor, quæras. Valentini Psalmorum etiam meminit Tertullianus libro de carne Christi; ut Hieracis, Epiphanius hæresi 67. & Donatistarum, Augustinus Ep. 119.

HEGESIPPUS. Ex libro 5. hujus Commentariorum fragmentum affert Stephanus Gobarus Tritheita, apud Photium. Cod. 232. Ex hoc fragmento colligere est Hegesippum haud præclare sensisse de loco a

co a D. Paulo allato 1. Cor. 2. 9. Porro liberior Josephi librorum de bello Judaico interpretatio, quæ circumfertur sub nomine Hegefippi, Ambrosii est. Sed Librarii nomen Josippi, id est Josephi, mutarunt in Igisippi; cujus rei fidem faciunt membranæ pervetustæ clarissimi Jf. Vossii, in quibus, eraso Josippi nomine, alterum, substitutum comparet.

EUSEBIUS Cæsariensis Evangelicæ Demonstrationis libros 20. scripserat. Librum 18. laudat Hieronymus Præfatione in Hoseam. Photio lecti sunt Eusebii Ecclesiasticæ Demonstrationis libri..... Splendum forsitan 4. totidem enim extant in Bibliotheca Cæsarea, sed tacito Eusebii nomine. Hæc tamen Excerpta Eusebii esse recte conjicit Cl. Lambecius, qui ex Photii conjecturam suam firmare potuit.

EUSEBIUS Alexandrinus, de quo ne ¹⁷⁶⁰ quidem Doctor Cave, vixit, si Bellarmino, Coccio & aliis Pontificiis fides, circa annum 260. Ego verò eum longè juniorem esse existimo. Fuit Ecclesiæ Alexandrinæ in Asia, non in Africa, Archiepiscopus, si credendum Fr. Turriano, Expositionis Constitutionum Clement. lib. 2. c. 58. Hujus Homilias 18. MSS. se reperisse testatur Turrianus idem in Bibliotheca Cryptæ Ferratæ, quarum fragmenta non con-

temnenda adducit in Defensione Epistolarum Pontificum; prolixiora vero Johannes Damascenus in Parallelis; quod nulli huc usque suboluit. Homilias aliquot se editurum receperat Germanorum, uno aut altero excepto, doctissimus Lucas Holstenius: Verum morte, immatura nimis, præventus, fidem liberare non potuit.

SYNESIUS fuit patriâ Cyrenæus, sed Episcopus Ptolemaidis, quæ urbs est in Cyrenaica. Edidit Dionysius Petavius cum notis, quibus inseruit aliquot Scholia Græca in Epistolas ex Bibliothecis Medicæ & Augustana, quæ augere potuisset Scholio ab Hoeschelio allato in limine Notarum, ad Photium. Horum Scholiorum forsitan auctor est Matthæus Camariota, Scholarii, qui postea fuit Gennadius Patriarcha, præceptor. Hunc enim Notas in Synesii Epistolas Græce scripisse, apud Joh. Zygomalum venales, asserit Martinus Crusius in Turco-Græcia p. 187.

ISIDORUS Pelusiota. Plures Isidori hujus Epistolæ hactenus in lucem non prodire, quam bis mille tredecim. Cæterum ad decem millia scripisse Isidorum, atque in his ter mille Scripturam S. exposuisse auctor est Suidas, cujus verba ex optimo Bibliothecæ Regis Galliæ Codice MSS. profert Ordinis sui decus Jac. Sirmondus ad Facun-

cuti
stola
S.
Tole
mar
jus i
&c.
num
mar
dina
Ufus
qui
quic
scere
ani
cujus
&c.
S.
apog
renti
nalis
piani
Sand
Histo
terro
respo
propa
tum
haber
nus,

cundum. Quod fugisse miror Isidori Epistolarum novissimos Editores.

S. CYPRIANUS. In antiquo Breviario Toletano extat hymnus, quo Cypriani martyrium egregiè descriptum est. Ejus initium tale est, *Orbis Magister Tascie, &c.* Finis Cypriani Epistolæ ad Jubaianum paulò prolixior occurrit apud Hincmarum tom. I. p. 356. editionis Sirmondinæ, quàm in editionibus hodiernis. Usus est haud dubiè Hincmarus Codice, qui postea fuit Bibliothecæ Rhemensis, quique cæteris auctior erat, ut cognoscere est ex Notis Rigaltianis ad Cypriani Epistolam ad Rogatianum & alios, cujus initium, *Et jam pridem vobis, &c.*

S. CHRYSOSTOMI Epistolæ ad Casarium apographum habuit ex Bibliotheca Florentina Laurentius Panciatichi, Cardinalis Medicæi Bibliothecarius, cujus copiam ab eo impetrare non potuit Christ. Sandius, ut ipse testatur in Appendice, Historiæ Arrianorum; cumque eum interrogaret quid Epistola illa contineret, respondit Panciatichi se non audere id proflare. Chrysoctomi Homiliis in totum Pfalterium (quarum partem tantum habemus) usus est Wilhelmus Lindanus, ex Cardinalis Granvellani Bibliotheca

a s

theca. Has in Latinum Sermonem vertit Martinus Duncanus, eodem Lindano teste. Præfatione in Psalterium vetus ab eo castigatum. Veteris Testamenti Synopsi, auctore Chrysoftomo, MSS. occurrit apud Cl. Jf. Vossium.

S. ATHANASIUS. Inter Codices MSS. Caroli de Montchal, Archiep. Tolosani, fuit B. Antonii Vita auctore Athanasio, longe melior edita; quam cum contulisset Lucas Holstenius, & ex ea meliorem facere voluisset, in editione ultima Parisiensi Operum Athanasii collectanea ejus Typographi omiserunt. Hæc nos docuit Philippus Labbeus in Codd. MSS. Bibliotheca p. 202.

LEONTIUS Cyprius Locos Communes Theologicos scripsit, de quibus in hæc verba Fr. Turrianus lib. 1. de Hierarchicis Ordinationibus Ministrorum Ecclesiæ cap. 12. *Jobannes Damascenus tribus libris Παράλληλα scripsit. Fecerunt & hoc antea alii, quos ille imitatus est, ut Leontius Cyprius duobus voluminibus, altero τῶν Θεῶν, quod nondum ad manus meas venit, altero τῶν ἀνθρώπων, quod venit. Eosdem Locos Theologicos memorat Sirmondus ad Facundum p. 76. Præter Leontium & Damascenum, Locos communes & Scriptura & Patribus decerptos scripsere*

S. Ma-

S. Maximus & Antonius. Inter Latinos Defensor quidam in Scintillis, in Urfini nutritoris sui gratiam scriptis. Liber Antverpiæ, Venetiis & Coloniae superiori sæculo est excusus. Quo tempore vixerit auctor, nondum comperi.

GELASIUS, Papa ex Scholastico effectus in ordine 48. fecit tractatus (f. tractus) & hymnos, sicut B. Ambrosius, præfationem quoque, id est exhortationem ante sacrificium, & obsecrationem & consecrationem principalem. Hæc auctor vetustus satis, de Officio Missæ, optimo Cassandro memoratus in Liturgicis. Ex quo meridiana, luce clarius patet quis fuerit Scholasticus ille Gregorio M. lib. 7. ep. 64. laudatus, de quo tam anxie eruditi, & novissimè clarissimus Dallæus.

HIERONYMUS. Licet Hieronymus eloqui viribus tantum potuerit efficere, ut ejus Bibliorum ex Hebræo tralatio a mille pene & ducentis annis in plerisque Occidentis Ecclesiis obtinuerit, haud paucos tamen habuit sibi minime faventes. Inter Latinos eminent Augustinus & Ruffinus: Inter Græcos magnus ille Theodorus Mopsuestenus, &, quantum conjecturis assequi fas est, Olympiodorus Diaconus. Theodori locus, a nemine, quod sciam, observatus, habetur apud Photium p. 394.
edi-

editionis Rothomagensis; Olympiodori vero, in Catena Patris Comitoli in Jobum p. 43. editionis Venetæ. De genuinis Hieronymi in Psalmos Commentariis (de quibus silent qui de Scriptoribus Ecclesiasticis ex professo egère) sic Fr. Turrianus lib. 2. cap. 6. Apologia pro Epistolis Pontificum: *In Commentariis Hieronymi prolixioribus, eruditissimus, quos in Psalmos scripsit, qui in multis Bibliothecis MSS. extant, Psalmo 15. Immutabo, inquit, nomina illorum, & de Simone Petrum faciam; quia super petram illius mea fundata est Ecclesia: de filiis Zebedæi filios tonitru, sublimia enim illis Evangelii mei commissurus sum Sacramenta.* Obiter moneo extare, apud Cl. Jf. Vossium Opusculorum Hieronymi Codicem antiquum, ex quo loci aliquam multi in Mariani Victorii editione restitui possunt.

S. EPHRAIM Syri affirmant Orationes supra mille scripsisse: quibus etiam concinit (cujus gravis est in historia, non item in dogmatibus fides) Eusebius ille Pamphili cognomento. Hæc Photius in Bibliotheca Cod. 196. qui in eo memoriâ lapsus est, quod Eusebium pro Sozomeno laudarit. Syrorum ac Sozomeni testimonia firmat Andreas Masius, vir nunquam sine laude nominandus, in aurea illâ Præfatione in

Mo-

Mofem Bar-Cepha de Paradiso. Verba hic apponem: *In primis maximi facere hic noſter Bar-Cepha videtur ipſum Ephram, ſive, ut Hebræi & Syri vocant, Ephraim: quem D. Hieronymus quoq; ab acumine ſublimis ingenii laudat in Catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorum. Mibi certe Doct̃or meus Syrus (Mofes Mardenus) ſepe ſolebat dicere: nullius alterius ſcriptoris plura præſtantioraq; de rebus ſacris volumina apud Syros haberi; ut mihi cum Auguſtino noſtro conferendus videretur, ἐν τῇ γε πολυγροφίᾳ. Hoc ego certe affirmare poſſum, nihil elegantius, nihil ſuavius, nihil etiam acutius barbaram illa alioqui lingua dici poſſe, quàm ea mihi viſa ſunt, quæ adhuc illi legi. Ut ex animo dolendum ſit divini illius ingenii non majorem ad nos fructum afferri, quo Bardeſana heretici acutiſſimi & Harmonii ejus diſcipuli nuga, quæ cum maxime Edeſſe, tum prope Syriæ univerſa Eccleſias occupaverunt, plane ſunt expugnata & atq; proſtigata.*

ISIDORUS Hiſpalenſis. Boxhornius ad Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores p. 799. *Non poſſum eruditum & Eccleſiaſtica antiquitatis ſtudioſum Lectorem hoc loco gaudium meum celare: repertum nempe à me eſſe ſuperioribus diebus illuſtre & bene longum Iſidori Hiſpalenſis Ep̃iſcopi fragmentum de Inſtitutione Jejunii Quadrageſimalis, quod alibi, ſi vitam Deus dederit, publici juris faciam.*

An

An fragmentum illud ediderit Boxhornius, nobis incompertum; quod, aut egregiè fallor, non aliud fuit ab Isidoro 36. capite libri primi de Officiis Ecclesiasticis.

PACIANUS. Inter Paciani Barcinonensis Episcopi Scripta Hieronymo memorata occurrit κέρκεϛ, vox Hieronymi Catalogo ex Sophronio (qui ante Suidam vixit) intrusa. Pro κέρκεϛ enim certus legas apud Freculfum, corruptè, ut nemo non videt, pro *cervus*; Sic certe Hieronymi Codex MS. quem in Bibliotheca Lambethana inspeximus, locum nobis indicante viro in omni antiquitate versatissimo Henrico Maurice, Doctore Theologo, & Guilielmo Cantuariensi Archiepiscopo a Sacris Domesticis. Fuit nimirum ludicri genus apud Paganos in multis Gallia nostræ urbibus & apud Christianos usurpatum, quod Altissiodorensis Concilii Patres vocant *cervulum facere*. Morem hunc apud Hispanos haud dubie etiam vigentem reprehenderet Pacianus, Librum scripsit, cui titulus erat *Cervus* vel *Cervulus*, Paciano ipsi laudatum in Exhortatione ad Pœnitentiam. De hoc more plura si velis ad Savaronem in Libello Gallico de Perionis, & Sirmondum in Antirrheticis contra Petrum Aurelium, h. e. ut ferunt, Joh. Vergerium Haurannium, S. Cyrani in Bi-

turi-

turigibus Abbatem. Paciani editio omnium optima, Romana est, a Paulo Manutio curata. Hanc si vidisset Joh. Fred. Gronovius, tot Paciani locos haud frustra tentasset, in Notatis ad Scriptores Ecclesiasticos.

LUCIFER Caralitanus. Hujus novam editionem pollicetur vir in Patrum Scriptis exercitatissimus Joh. Bapt. Cotelerius ad Scriptores Apostolicos p. 177. his verbis: *Admonitum te velim, Lector candide, me in Lucifero, auctore omnium depravatissimo, purgando plurimum laboris impendisse, paratumque esse ad procurandam editionem, si librum aliquem MS. nactus fuero. Ut si forte in manus tuas aut notitiam venerit, mecum communicare non dedigneris, hominem non ingratum singulari beneficio tibi devincturus.* Lucifer Caralitanus (Socrati Historico Καπελλων Ἐπίσκοπος) Casaubono dicitur ad Spartianum Scriptor ingeniojuxta ac stilo durus: mihi verò utilissimus auctor ad genuinam Septuaginta Interpretum Translationis & Novi Instrumenti lectionem eruendam.

EPIPHANIUS. Multum debemus diligentissimo Petavio ob Epiphaniij editionem & ob eruditas in eum Notas, quarum Appendix apud Cramoisius est excusa A. 1624. Sed si denuo edatur Scriptor ille,

præ-

præstantissimus, ei inferenda erit Epistola ad Diodorum Tarsensem (quam fere totam, sed Latinè, nobis servavit Facundus) de Gemmis 12 vestis Aaronicæ: cujus hodie pars tantum edita est cum nudo nomine Diodori. Addendæ etiam erunt Thomæ Gatakeri viri doctissimi E-mendationes, quas in ejus Adversariis Miscellaneis reperire est. Epiphaniî Panarium elegantissimis characteribus exaratum penes se esse ait Caspar Barthius ad Claudianum p. 243. editionis primæ.

EUTHYMIUS in Psalmos & in Evangelia Græcè hæcenus ineditus est. Extat tamen, ut audio, in variis Bibliothecis. De eo & ejus Panoplia illustrissima ac doctissima, Princeps Anna Comnena, Alexiados libro 15. Locum, utpote lectu dignissimum, hic subjiciemus, ex versione Petri Possini: *Autor Dogmaticæ Panopliæ jussu mei Patris scripta atque edita est Monachus Zygabenus nomine, notus domina mea avia maternæ, & omnibus Deo sacris hominibus, Sacerdotibus ac Pontificibus familiaris. Hunc summum Grammaticum, eundemque Rhetorem non inexercitatum: Theologiæ verò & Catholici dogmatis præ omnibus scientissimum, Augustus Pater meus ad se accersitum jussit, diggerere ordine in Opus unum cunctas hæreses, & unicuique relata singillatim opponere re-*
futa-

sutationes S. Patrum. Ex hoc Alexii mandato exitit Opus ingens plures in Libros tributum, cui hodieque universo adhaeret nomenclatio ab Imperatore primum excogitata atque indita illa quam diximus Panoplie Dogmatica.

JOHANNIS Metropolitæ Euchaitarum. Versus in principales festos dies cum notis Etonæ edidit A. 1610. Matthæus Buttus, Etonensis, vir in Rep literaria non ita notus, sed cujus in Johannem hunc Observationes eruditionem haud protritiam redolent. Usus est Codice MS. mendoso satis, & aliqua parte mutilo. Ad hoc enim Opus pertinere arbitror Versus in Theodoretum, ipsius Operibus Græco-Latinis præfixos. Antonius Verderius supplemento Epitomes Bibliothecæ Gesnerianæ Antiquitates Constantinopolitanas subjunxit, in quibus inter Libros illusterrimi Principis Domini Jacobi Marmoretæ hunc recenset, cui titulus est: *Origenis Explicatio in Psalterium David.* Tum subjicitur: *Et rursus in Explicationem Origenis habet solutionem Explicationis Johanne Mabropoda Metropolitanus Sanctissimæ Metropolitanæ Ecclesie Euchaitarum.* Hinc lux affulget huic Bibliothecæ Cæsareæ loco lib. I. p. 149. *Explicatio Johannis Metropolitæ Euchaitarum Mabropadis.* Ubi

b

legen-

legendum est, ut optime vidit Lambecius, *Mabropodis*, hoc est cognomine *Nigripedis*: *Μαβροῦς* enim & *μαυροῦς* Græcis recentioribus idem est atque *μέλας*.

PETRUM Ravennatem, qui vulgò Chrysologus, varias Epistolas scripsisse auctor est Trithemius. Harum fragmenta aliquot me legisse memini in Lumine Animæ (Libro non faciliè obvio) Matthiæ Farinatoris Carmelitæ, qui claruit circa annum 1320. Sermo de Natali Domini, Lucæ Dacherii Spicilegio tomo 11. insertus, Chrysologi est. Quod minus advertit Senex optimus, & ipso prior Chifletius Jesuita. Extat non semel editus inter Chrysologi Sermones, auctior etiam & emendatior MS. Chifletiano.

HULDRICUS. Epistola ad Nicolaum primum, Huldrico Augustano Episcopo vulgò tributa, ex testimonio Bertholdi, Constantiensis Presbyteri, in Appendice ad Hermannum Contractum, & Æneæ Sylvii in Libro de moribus Germanorum: Hæc, inquam, Epistola MS. Codice Monasterii olim S. Augustini Cantuariensis, Volusiani Carthagenensis Episcopi nomen præfert. Edidit cum alia Nicolao primo itidem inscripta Joh. Foxus Londini A. 1569. Monuit me vir Infularum ornamentis conspicuus, sed pietate ac eruditione

tionem longè clarior, Guilielmus Sancroft, totius Angliæ Primas, Patronus meus benigniffimus, Reverendiffimum Hallum, in Scriptis fuis Epistolam hanc memoraffe sub Volufiani nomine. Quod idem factum optimo Sarisburiensium Antiftiti Joh. Jevvel, in Difputatione contra Hardin- gum.

FLORO Lugdunenfis Ecclefiæ Diacono tribuuntur Acta Synodi Carifiacenfis contra Amalarium, Drogoni Caroli M. filio notho, Hetto, vel Hetio, Trevirensi Archiepifcupo, Aldrico Cenomanenfi Epifcupo, Rabano Fuldenfi Abbati, Alberico Lingonenfi, & Fagæ (vel Fovæ, ut legit Petrus à S. Juliano in Antiquitatibus Burgundiæ) Cabilonenfi Epifcopis dicata. MSS. habuit N. Ranchinus, Tolofanus Senator. Fragmentum exhibet vir illuftris Philippus Mornæus Pleffiacus in ingenti Opere de Euchariftia Latine verfo & Hano- viæ excufo. (abefit enim ab editioni- bus Gallicis) Quæ de Floro modò dixi- mus firmat Margarinus de la Bigne in In- dice Chronologico Bibliothecæ Patrum: *Legi, inquit, MS. Codice per antiquo, Florum adfuiſſe Concilio Carifiaceni temporibus Car- oli Calvi, & ſcripfiſſe contra Amalarium Lu- gdunenfem.* Adverſus Amalarium ſcrip- ſit etiam Florus in Commentario in Pfal-

mos, in Monasterio Affligemenſi in Flan-
dria MS. aſſervato.

BERTRAMI vel Ratramni Liber de Cor-
pore & Sanguine Domini MS. extitit Pa-
riſiis in Jacobi Gillotii Senatoris Biblio-
theca. Codicem ſe vidiffe Reveren-
diſſimo Uſſerio teſtatus eſt magnus noſter
Cafaubonns, ut doctiſſimus Præſul aſſe-
rit in Libro de Eccleſiarum Chriſtianarum
Successione. Alius Codex in Belgio nu-
per inventus eſt, à candidiſſimi pectoris
Monacho Joh. Mabillonio: *In Belgii par-
tes profectus, (Mabillonium audis in qua-
dam in Acta Benedictinorum Præfatione)
Laubiense adii Monasterium, ubi inter Codd.
MSS. benè paucos qui reſtant, binos reperi,
unum vetuſtiſſimum ab annis fere octingentis
exaratum, in quo continentur Opuscula duo,
primum de Corpore & Sanguine Domini,
ſubſequens de Prædeſtinatione; illud unico,
hoc duobus libris conſtans. Utriusque in-
ſcriptio & exordia ita ſe habent in Codice
MS. Incipit Liber Ratramni de Corpore
& Sanguine Domini. Juſſiſtis, Glorioſe
Princeps, &c. Poſt hunc Librum, Incipit
Liber Ratramni de Prædeſtinatione Dei,
Domino Glorioſo atque præcellentiſſimo
Regi Karolo Ratramnus, &c. ut in editis.
Valeat ergo Sixti Senenſis infulſa conje-
ctura, Ratramni Librum de Corpore & San-
guine*

guin
cola
Sixto
tra V
ait:
dicer
deno
doct
addi
perc
hære
ſuun
tent
rend
Lati
Prof
Pr
Urb
ea in
le N
laud
poſu
cogr
nym
Cor
cum
rent
tis:
Urbe
rum

guine Domini Joh. Hauffchein. Gracè Oecolampadio, tribuentis. Rectius sentit Sixto longè oculatior Fr. Turrianus, contra Volanum scribens lib. 1. cap. 22. cum ait: *Bertramum citare quid aliud est quam dicere Calvini haresim non esse novam?* Ridendus porro Latinus Latinius, vir alias doctus ac diligens, sed Pontificiis nugis addictissimus, qui cum Bertrami Librum percurrisset, immemor in Indice notatum hæreseos nomine, post agnitum errorem suum, Librum projecit, & à summo Pœnitentiario curavit se absolvendum Reverendissimo Card. Varmienti. Hæc de se Latinus Latinius in Bibliotheca Sacro-Profana p. 110.

PETRUS BOERIUS, Narbonensis Gallus, Urbevetanus in Italia & Vasionensis postea in Gallia Antistes, in Damasi Pontificale Notas scripsit, Cassandro non semel laudatas, sed hætenus ineditas. Has composuit jussu Caroli 5. Francorum Regis, cognomine Sapientis, ut nos docet anonymus auctor Dialogi MS. Bibliothecæ Cordesianæ, inter Orthodoxum Catholicum & Catechumenum Paucalcium inquerentem de Reformatione Ecclesiæ Militantis: *Carolus 5. inquit ille, imposuit Petro Urbevetano Episcopo ut Historias Romanorum Pontificum b. Damasi Pape ad S. compar-*

b 3

stas

fitas Hieronymum exponendo scriberet, & pro posse completeret, ac ut exquireret Codicem Sacrorum Canonum, & expositum daret sibi: per has enim Scripturas & paucas alias sperabat sanè posse reformari statum universalis Ecclesie vel ad minus Gallicane, secundum normam & regulas contentas in sententiis prædictorum librorum. Mirum de hisce Boërii Notis filuisse Ughellum in Italia, Sacra, & Sammarthanos Fratres in Gallia, Christiana. Quibus adde Dadinum ab Altaferra, Antecessorem Tolosanum, Notis ad Anastasium de Paparum Vitis.

BURGUNDIO. Alexander 3. Concilium tenuit Romæ, anno Incarnationis Dominicæ 1180. Ad hoc multæ convenerunt tam Ecclesiasticæ quàm seculares personæ. Inter quas venit quidam civis Pifanus nomine Burgundio, peritus tam Græcæ quàm Latinæ eloquentiæ. Hic attulit Evangelium S. Johannis translatum ab ipso de Græco in Latinum, quod Johannes Chrysofomus fermone homiliatico exposuerat. Hic etiam fatebatur magnam partem libri Geneseos à se jam translata. Dicit etiam quod Johannes Chrysofomus totum V. & N. T. Græcè exposuit. Hæc Robertus de Monte in Supplemento Chronici Sigeberti. Præter prædictos Sermones Chrysofomi, Latinè vertit Burgundio

dio Nemesii libros, de natura hominis, Gregorio Nysseno falsò tributos, & Joh. Damascenum de fide orthodoxa. Obiit A. 1194. Ejus Epitaphium habes apud Pignorium in Epistolis Symbolicis p. 154.

NIC. de CLEMENGIS Epistolæ aliquot, adhuc ineditæ, extant in Bibliotheca Lambethana. Has inde descripsit & ad edendum offert vir ad juvandas literas natus Joh. Battely, Doctor Theologus, & Guilielmo Cantuariensi Archiepiscopo à Sacris Domesticis. Clemengii Epistolam, de instituendo Theologiæ studio Spicilegio suo inseruit Domnus Lucas Dachery, cujus fragmentum tantùm adduxerat Lanoius Libro de varia Aristotelis fortuna, Tomo 3. Meditationum Historicarum, Phil. Camerarii habentur Clemengii Versus Latini, de vitæ rusticæ felicitate & de miseris Tyrannorum, è Rythmis Gallicis expressi Phil. de Vitry, Meldensis Episcopi, qui obiit A. 1351. Nova Clemengii Opera si adornetur editio, (est enim Lydiana mendosissima) superioribus Opusculis augeri illa poterit.

MAGNES vel Magnetes libros 5. Græcè scripsit adversus Theostenem Evangelia, calumniantem. Fragmenta aliquot ex Bibliotheca D. Marci Veneta in Scriptis suis adducit Codicum ille MSS. helluo Fr.

Turrianus, sed imprimis in Apologia pro Epistolis Pontificum. Unum etiam observasse mihi videor in Possævini Moscovia. Auctorem hunc laudant Græci, in Responſionibus ſuis ad Cardinalem de Guiſe. Quo tempore ille vixerit, quæro qui me doceat.

SEVERI nomen in Catenis Græcis creberrimè occurrit. Sed in Catena Corderiana in Lucam ad caput 7. pro *Severus* vitioſè legitur *Servius*, ut monuit vir ingenio ac eruditione præſtans Ludovicus Ferrand, in Exercitationibus Gallicis de Religione Chriſtiana. Severus is Eccleſiæ Antiochenæ fuit Epifcopus, & ut puto, perturbator. Quanquam vix pronunciare aufim de Severo illo, cùm multi fuerint huius nominis Antiochiæ Præſules. Hac in re dubius etiam hæret Andreas Maſius, Præfatione in Moſem Bar-Cepha de Paradifo, quam, ſi placet, conſules. De Severi Scriptis Cl. Lambecius Bibliothecæ Cæſareæ lib. 3. p. 43. & ſeq.

JUVENCI, qui Hiſtoriam Evangelicam, hexametris verſibus reddidit, integrum, nomen fuit *Aquilinus Gaius Vettius Juvencus*, ut ex optimo S. Benigni Divionenſis Codice ad Symmachum docet ſagaciſſimus Juretus. Alius ab hoc Juvenco, fuit Juvencus Cœlius Calanus Dalmata. Attilæ

tilæ Hunnorum Regis Historia Scriptor. Extat is in Antiquis Lectionibus Henrici Canisii, è Codice MS. Monasterii Rebdorffensis. Quod, opinor, nescivit nobilissimus Peireskius, qui, referente Gassendo, anxie requisivit ex Paulo Sarpio, Servita, Scaligero, Casaubono & aliis, ecquid novissent, de hoc Juvenco, cujus Codicem MS. Venetiis absportaverat. Juvencom istum memorat Baptista Fulgofus, in Indice Auctorum è quibus exempla sua collegit. Laudat etiam non semel Caspar Barthius in Adversariis.

BERENGARII Epistolas aliquot vulgavit Dominus Lucas Dachery, tum in Notis ad Lanfrancum, tum in Spicilegio. In ea, quam ad Richardum Abbatem ille scripsit, quamque Dachery idem edidit è Codice MS. Bibliothecæ Regis Galliæ, locus mutilus ita supplendus legendusque: *ad me pervenit sententia de Eucharistia, quam in Scriptum habet gloriose memoria Fulberti S. Episcopi Calix argenteus.* Ita ex eodem Codice præstantissimus Albertinus in Opere de Eucharistia p. 946. De Berengario verba sunt observatu dignissima in Chronico S. Maxentii, vulgò dicto Malleacensi, MS. apud virum eximium Joh. Belium, popularem meum, in Historia Comitum Pictavensium. Sic autem.

Chronicon illud: Anno 1075. *Pictavis fuit Concilium, quod tenuit Giraudus Legatus, de Corpore & Sanguine Domini, in quo Berengarius A quem saucius fermè interemptus est.* In eodem Chronico a Phil. Labbeo vulgato pro *Berengarius A quem saucius fermè*, habetur *Berengarius fermè.* In Syllabo vero Scriptorum a se editorum, monet Jesuita, se Chronicon illud descripsisse ex codice membraneo Joh. Belii, *resectis, inquit, inutilibus.* Pro *A quem* vide an sit reponendum *Archidiaconus.*

JOHANNES SMERA. Circa annum 990. Ulodimirus Ruslorum Rex, ad fidem Græcam conversus est per ejus uxorem Helenam, ut testantur Diethmarus, Cromerus, alii. Ad hunc Ulodimirum extat Joh. Smeræ Polovviecii, Medici, Epistola, Alexandria missa; in qua postquam impensè laudasset fidem, ritus & mores quorundam Christianorum quos ibi repperat, (in Ægyptum enim ab Ulodimiro fuerat missus, ut in Religionum diversitates inquireret) & postquam Græcorum Tyrannidem, Idololatriam ac mores impios descripsisset, literas faas his verbis claudit: *Ideoque, ô Rex, non licet tibi suscipere mores & Religionem Græcam; sin verò eam susceperis, ego ad te nunquam proficiscar, sed hic obdormiens, judicium filii Dei expectabo.* Episto-

pistolam hanc exhibet Christ. Sandius in Appendice Historiæ Arrianorum.

BEDA Miratus sum non semel, cùm tam multi Bedæ Codices in Anglia reperiantur, cur nemo adhuc inter Anglos inventus sit qui conterraneum suum longè meliorem, quàm in eruditorum manibus versatur, in vulgus emittat. Ego, quod solum possum, in commune Reip. literariæ bonum notabo, Bedæ fragmentum ex libro de Temporibus apud Munsterum, extare lib. 2. Cosmographiæ, quod in editis non comparet. Bedæ Hymni aliquot occurrunt in Collectione Cassandriana. Obiter observa quæ habet Ph Melancthon in quadam ad Joh. Cratonem Epistola: *Narravit mihi Aventinus, inquit, se in Codice Bedæ, qui est in Bibliotheca Passaviensi, legisse enarrationem verborum (Cæna Dominica) perspicuam, quæ tota desit in libris editis.* Quam Bedæ editionem intelligat Aventinus, qui obiit A. 1533, mihi non constat, nisi forte ejus in Evangelia Commentarios separatim excusos, quos videre nondum contigit.

COSMAS Indopleustes, vel Indicopleusta, Psalmorum Expositionem Græcè scripsit, cujus fragmentum habes apud Corderium ad Psalm. 16, v. 14. Hujus Expositionis Prolegomena Romæ extare ait Gesnerus

nerus. Cosmas idem Topographiæ Christianæ auctor est, Petro Gyllio in Constantinopoli sua memoratæ; cujus præclara fragmenta vulgavit vir illustris Nicolaus Melchisedech Thevenot, amicus noster, Galliæ Regi à Bibliothecis. Vixit Cosmas sub Justino Imperatore.

JULIO TOLETANO inter alia tribuit Felix, Toletanus itidem Archiepiscopus, librum de contrariis, qui in Editionibus duabus, quas vidimus *ἀντικειμένον* titulo adnotatur. Ad Felicis locum notam hanc apposuit Garsias Loaisa, vir doctus & ingeniosus. *Reddamus nostro Juliano Toletano, ut vero auctori, librum ἀντικειμένων, sive contrariorum, qui hæctenus sine nomine auctoris fertur. Eum nos Juliani esse deprehendimus, admoniti verbis Felicis, & multis locis, quos ex libro ἀντικειμένων Juliani citat Samson Abbas, libro adversus Hostigesium Episcopum Malacitanum, quod opus scriptum An. Christi 864. legi in Bibliotheca Ecclesiæ Toletana. Ἀντικειμένον liber Quæstiones Veteris ac Novi Testamenti continet de locis in speciem pugnantibus. Hunc primus, opinor, edidit Joh. Alex. Brassicanus, ad calcem Salviani, cui propterea a Sixto Senensi & Possevino adscribitur. Berthario Gallo ab aliis tributum tradit Doctor Cave.*

LACTANTIUS. Hujus fragmentum ex libro

bro

bro 3. Epistolarum ad Probum adducit Hieronymus, Præfatione in librum 2. Commentarii in Epistolam ad Galatas. De ejusdem Epistolarum libris duobus suo tempore deperditis querentem vide Hadr. Junium Bataviæ p. 311. Carmen de Phœnice, à Barthio, Bocharto & aliis Venantio Fortunato tributum, Theodulfi est, Aurelianensis Antistitis, ut ad Theodulfum ipsum notat Sirmondus p. 302. Est sanè apud Theodulfum Distichon de loco Carroph (Gallicè *Charroux*) non absimile initio Carminis de Phœnice. Lactantio vindicat Nic. Heinsius, *ò mande*, qui in illud Carmen emendationes & notas elegantissimas scripsit.

SEVERI SULPITII septem Epistolæ ante paucos annos sunt evulgatæ, quinque a Domno Luca Dachery tomo 5. Spicilegii, duæ verò a Cl. Baluzio tomo 1. Miscellaneorum. Garsias Loaisa, Notis ad Isidori Hispalensis Chronicon, penes se esse testatur Epitomen MS. Chronicorum Severi cognomento Sulpitii.

VERECUNDUS Juncensis in Provincia Africa Byzacena Episcopus, uti quidem existimat Garsias Loaisa, scripsit, teste Isidoro, duos breves libellos, unum de resurrectione & judicio, alterum de poenitentia, hexametris versibus, cujus initium,

Quis

Quis mihi mæsta dabit lacrymosis imbribus orz. Vidit hunc Gotthicis literis exaratum doctissimus Loaisa. apud Mich Ruzium Azagrium. amicum suum, Rodolphi Imp. Secretarium. Alius fuit Verecundus Presbyter, qui in Canticum Canticorum commentatus est. Verecundus Episcopus claruit circa A. 552.

AZELINUS Rhemenfis Monachus ante aliquot sæcula versibus reddidit libellum inscriptum *Cæna*, qui extat in Cypriani editionibus Moreliana & Pameliana, & hunc titulum Libro suo, quem MS. habuit Fr. Juretus, addidit: *Cæna Azelini Rhemenfis Monachi, quam condidit ad Heinricum Imp. imitatus Cyprianum Episcopum Carthaginensem.* Fragmenta affert Salmasius ad Historiæ Augustæ Scriptores p. 396. & 410.

RICHERIUS Senoniensis, Monachus Benedictinus, Chronicon scripsit à Dacherio vulgatum Spicilegii tomo 3. Sed casu nescio quo factum est ut in eo non extet historia Monachi cujusdam Parisiensis nomine Roberti, Ordinis Prædicatorum, qui charta inter digitos conclusa, à formosa quadam muliere, quæcunque ille volebat, extorsit. Historiam habes ex Richerii Chronico MS. apud Joh. Pricæum, ad Apuleii Apologiam p. 114. & seq.

F I N I S.

DE
PHOTII SCRIPTIS
DISSERTATIO.

EO Photius fuit ingenio. eaque eruditione, ut cum maximis veteris Ecclesiae luminibus jure comparari queat. Hoc vel agnovit Nicetas Paphlago, vir Photio minimè favens, in Ignatii Patriarchæ CP. Vita, Matthæo Radero interprete: Tandem, inquit, Photium Protospatharium & primum à Secretis, Patriarcham urbis regia designant, hominem sanè minimè obscurum & ignobilem, sed claris & illustribus oriundum natalibus, rerumque civilium & politicarum usu prudentiaque & scientia clarissimum. Grammaticæ enim litteraturæ, & carminis pangendi, dicendique laude, quin & Philosophiæ & Medicinæ, & omnium propè liberalium disciplinarum externarum studio cognitioneque tantoperè florebat, ut ævi sui facile princeps haberetur, imò & cum Veteribus certare posset. Omnia quippe in illo concurrerant, aptitudo quedam & nature vis ac felicitas, studium, opes, quibus sibi librorum omnium copiam comparabat,

mbat, & quod præ cunctis, gloria laudisque cupido, qua incensus totas noctes, ut lectioni assidue vacaret, ducebat insomnes. Talis cum fuerit, etiam ex inimicorum testimonio, Photius noster, nemoque adhuc inventus sit, qui ejus Operum Catalogum paulò accuratiorem confecerit, opere pretium me facturum esse existimo, si hac in parte studiosis prodesse coner.

INTER Photii Scripta primas facile tenet Bibliotheca, ad Tarasum fratrem missa. In qua (ut optimè Daniel Heinsius Prolegomenis in Aristarchum Sacrum) de summis Christianis simul profanisque auctoribus ita accuratè ac exquisitè judicat, ut unus eruditione varia cum omnibus quos legerat, legendi diligentia cum maximis qui ante extiterant committi posse videatur. Hanc Bibliothecam perfunctoriè admodum in Latinum sermonem vertit vir aliàs doctissimus Andreas Schottus; adeò ut Thomas Gatakerus, vir laude major, translationem hanc (licet Schotti nomen præferat) ejus fuisse vix crediderit. In hac dein versione ferè passim vel Ignatianum vel Baronianum se prodit, ut in quadam ad Josephum Scaligerum Epistola observat vir illustris Jacobus Gillotius. Alias versiones, ut audio, adornarunt Fredericus Metius, Thermularum Episcopus, & Cosmas

smas Fonteius, sed hactenus ineditas. Prodiit Photii Bibliotheca primum Græcè cum notis Davidis Hoefchelii viri optimi ac doctissimi; dein Latine cum Scholiis Andreae Schotti; tertio Græcè & Latine Genevæ; tandem Rothomagi. Hanc in Epitomen redegerat Joannes Mariana, Jesuita, teste Philippo Alegambe in Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu. Sed Opus istud nunquam prodiit. Photii Bibliothecæ fragmentum ab editis paulo varians & auctius legere est in fronte Athanasii editionis Parisiensis Græco-Latinæ, è Codice Athanasiano Bibliothecæ Basiliensis depromptum, & à Petro Nannio, qui eo Codice olim usus est, Latine versum. Docuit nos vir summus Henricus Valefius, dum ante aliquot annos Parisiis versaremur, Bibliothecam Photianam plurimis in locis esse interpolatam; idque vir in æternum deservendus se aliquando ostensurum receperat.

NOMOCANON, in quo Photius sacros Canones & SS. Patrum responsa diligenter contextuit: Opus varium, multaque lectionis; quod Theodorus Balsamon, Patriarcha Antiochenus, Commentariis illustravit, Latine verterunt Henricus Agylæus Belga, & Gentianus Hervetus Gallus; Græcè & Latine edidit Christophorus Justellus,

stellus, auctius verò è Bibliothecis Oxoniensi & Mazarina Guilielmus Voëllus, & Henricus Justellus Christophori filius.

EPISTOLÆ, à Richardo Montacutio Norvicensi Episcopo Latine versæ, & notis illustratæ. Liber Londini excusus est anno 1551. decennio nimirum post Montacutii obitum, qui ad plures abiit anno 1641. unà cum sanctissimo ac doctissimo Præsule Joanne Davenantio. Photii Epistolas oppido paucas ante Montacutium ediderat David Hoeschelius, ad calcem Bibliothecæ Photianæ, & eodem quo Hoeschelius anno Photii Epistolam ad Eusebiam, Conradus Rittershusius, quas nunc exhibet Montacutii editio. In hac tamen non invenias Photii ad Theophanem Epistolam, Francisci Scorfi Prolegomenis in Theophanis Ceramei Homilias insertam, eamque Græcè & Latine Jacobo Sirmondo interprete. In eadem editione incasum quæras Photii Epistolam ad Archiepiscopum Aquileiensem, quam Græcè & Latine ex sua interpretatione vulgavit Franciscus Combefisus in Auctario novissimo Bibliothecæ Græcorum Patrum, quamque prius, sed Latine tantum Frederico Metio interprete, Annalibus inferuerat Cæsar Bronius, ad annum 883. In iisdem Annalibus etiam legas Photii Epistolas Encyclicas

licas ad Patriarchales Sedes Orientis, ut ad Nicolaum Papam, sed Latinas tantum, à Montacutio itidem omiffas. His adde Photii Epistolam ad eundem Nicolaum., cujus fragmentum Latinè verfum habetur Hugonis Eteriani libro secundo adversus Græcos & aliam Encyclicam de Spiritus S. Processione quæ Græcè occurrit apud Nicetam Choniatem, in Orthodoxæ fidei Thefauri tomo 21. ex quo (utpote nondum in lucem edito) fragmentum excerptit Reverendissimus Ufferius, Armachanæ Sedis apud Hibernos Antistes, in Dissertatione de Symbolis.

ORATIO in Sanctissimæ Virginis natalem diem, quam tomo primo Auctarii Bibliothecæ Græcorum Patrum Græcè & Latinè edidit Fr. Combesius, è Codice MS. Bibliothecæ Seguierianæ. Huic Codici præfixus Index antiqua manu aliam Orationem, valdè luculentam illam, in Sepulturam Domini, Photio tribuit; extatque ibi integra, exordio excepto. Quam, mutilam licet, utinam evulgasset Pater Combesius!

ORATIO inauguralis novæ Ecclesiæ, quam, ut refert Leo Grammaticus in Chronographia, Constantinopoli struxerat, & ornatu vario insignem reddiderat Basilius Imperator. Prodiit ea Græcè in Petri Lam-

becii ad Georgii Codini Excerpta Animadversionibus, & Græcè & Latinè in Fr. Combesii Originum CP. Manipulo. Aliarum Photii Orationum Laterculum habes apud Gombesifium in Auctario novissimo Bibliothecæ Græcorum Patrum, ab Emerico Bigotio, viro ad juvandas literas inter paucos nato, ei communicatum. Alium Syllabum exhibet Alexander Barvoëtius, Jesuita, in Catalogo Codicum MSS. Bibliothecæ Scoriacæ.

COMMENTARIUS in D. Pauli Epistolas, è quo pleraque Oecumenius in Opus suum transtulit. Extat Exemplar MS. Græcè in Bibliotheca Cantabrigiensi, ab Excerptis Oecumenianis non parum discrepans. ut (si bene memini) qui olim contulit, mihi affirmavit vir fide dignissimus ac doctissimus Johannes Battely, illustrissimo Angliæ Primate GUILIELMO à Sacris Domesticis.

QUESTIONES ac Dubia ad Amphilo-chium, Cyzici Metropolitam, in quibus de variis S. Scripturæ locis & aliis multis Photius non minus ingeniosè quàm eruditè differit. Extant grandi volumine MSS. in Petri Seguierii Galliæ Cancellarii Bibliotheca, sed tacito Photii nomine. Quin eæ tamen ejus sint, nullus ambigo; cum Amphilo-chius ille non alius sit ab eo, ad quem

quem ter aut quater Photius in Epistolis. Harum Quæstionum fragmenta duo, prolixata satis, edidit Fr. Combesius, vir de Patribus Græcis benè meritus, unum ad calcem Operum Amphilochii conienfis, alterum, à Leone Allatio Româ ad se missum, tomo primo Aucarij Bibliothecæ Græcorum Patrum. Alia excerpta, Combesio prior affert Fr. Turrianus, vir (ut eum alicubi vocat magnus Cestriensium Antistes) infinitæ lectionis, tum in Defensione Epistolarum Pontificum, tum in Notis ad Constitutiones Apostolicas sub nomine Clementis. Ex iisdem, Quæstionibus desumpta esse arbitror, quæ in Catena Corderiana in Johannem reperiuntur.

LEXICON, Codex crassus satis, ac luce dignissimus, quem olim Hagæ Comitum in instructissima clarissimi J. Vossii Bibliotheca videre nobis contigit. Audio nunc esse penes Marquardum Gudium, Holsatum, qui multos hujusmodi Codices (utinam tandem in reipublicæ literariæ bonum!) apud se habet. Photii Lexicon, memorant, nisi fallimur, Suidas & Etymologus. Quibus adde Franciscum Turrianum in Defensione Epistolarum Pontificum; quam (ut obiter hoc dicam) festinanter nimis refellit David Blondellus, vir

aliàs immensæ lectionis. De Photii Lexico sic Jos. Scaliger ad Richardum Thomsonum Anglum, magnæ eruditionis nec minoris ingenii virum, scribens: *Remitto tibi Photium tuum, optimum sanè librum, & quem edi è re literaria est, quanquam omnia, quæ in illo sunt, hodie in aliis, unde ipse hausit, extant; quia tamen laborem legentium levare possit, quod in eo omnia congesta sunt, quæ sparsim in aliis relegere labor est, non exiguam à studiosis gratiam iniveris, si tam utilem librum in publicum exire patiaris.*

DE DIVINITATE & Incarnatione Dissertationes sex, Latinè, Fr. Turriano interprete. Extant tomo 5. Antiquæ Lectionis Henrici Canisii.

DE VOLUNTATIBUS in Christo quæ dicuntur Gnomicæ liber unus, Fr. Turriano interprete. Extat in Auctario Petri Stevartii ad Canisium.

IN CATEGORIAS Aristotelis, MS. in Bibliotheca Regis Galliæ.

DE EPISCOPIIS & Metropolitibus Collectio, MS. in Bibliotheca Naudæana.

CONTRA LATINOS MS. Hujus forsan Operis pars est Dissertatio de Spiritus S. Processione, ab Euthymio Zygabeno (quo nemo melius in Psalmos scripsit) duodecimo Panopliæ suæ titulo inserta, sed à Fr. Zino in Latina versione consultò ommissa. Hujus fragmen-

fragmentum Græcum à Patricio Junio sibi communicatum profert Jacobus Usserius, vir admirandæ tum pietatis tum eruditionis, in Diatriba de Symbolis.

CONTRA LEONTIUM Hæreticum, de quo sic Suidas in ΛΕΟΝΤΙΟΥ: *Hic Antiochiæ fuit Hæreticus, Photius autem Patriarcha contra eum scripsit.*

ODÆ novem MSS, extant in Bibliotheca Collegii Claromontani, cum Theodori Prodromi Versibus de duodecim mensibus, aliisque. Ex hisce Odis meridiana, luce clarius liquet Photium nostrum carminis pangendi laude floruisse, ut de eo suprâ Nicetas Paphlago.

PROPHETARUM Liber cum expositione. Extat MS. in Bibliotheca Vaticana, nisi nos fallat Possevinus in Apparatu Sacro.

EXCERPTA ex Historia Ecclesiastica Philostorgii Photius confecit, quæ in ejus Bibliotheca non comparent. Ea primus Latine vertit & notis uberioribus illustravit Jacobus Gothofredus, Dionysii filius, vir doctus ac diligens, sed literis Græcis leviter tinctus, nec in pervolvendis Codicibus MSS. multum exercitatus. Eadem Excerpta haud ita pridem de novo vertit & notis ac emendationibus auxit Henricus Valesius, vir eruditione cum maximis hujus ac superioris ætatis Philologis comparandus.

Ex Photio tria aut quatuor loca laudat Antonius in Melissa; sed ad quem Photii Tractatum illa pertineant, juxtâ cum ignarissimis scio.

PHOTIO adscribit Robertus Constantinus, in Nomenclatore, Historiam de Rhetoribus decem, *quæ*, inquit, *in Bibliotheca Regia exiit*. Verùm hoc haud dubiè intelligendum de decem Græciæ Oratorum Elogiis, quæ apud Photium occurrunt, quæque Plutarchi nomine in Opusculis, ut vocant, Moralibus circumferuntur. Quod ut alia multa, minus animadversum eximiæ eruditionis viro Gerardo Johanni Vossio, in Opere de Historicis Græcis.

SYNOPSIS Conciliorum, quam apudamicum MSS. vidimus, Photium, non Patriarcham Constantinopolitanum, sed Tyriorum Episcopum, auctorem agnoscit. Aliud exemplar, à Christiano Ravio ex Oriente allatum, se adeptum esse ait, simulque fragmentum exhibet Reverendissimus Usserius, in Dissertatione supra laudata.

Hæc sunt quæ de Photii Scriptis è curâ nostra supellectile proferenda habuimus.

PAS-

PASSIO
SANCTI VICTORIS
MASSILIENSIS.

Incipit Passio S. Victoris
Massiliensis.

Maffilia Civitas ampla, quondam Passionis hu-
 mirabili structurae suae firmitate, jus Epitome
 simul & pulchritudine gloriosa, in apud Vin-
 optimo terrae solo, in capite Galliarum, centiū Bello-
 sita, terram marique omnium fere gentium vacensem oc-
 commerciis patens, immensam divitiarum currit, Spe-
 opulentiam, & frequentibus populorum culi Historia-
 turbis, armorumque terroribus incluta lis lib. 12, c. 7.
 fuit: unde & Romanae potentiae meruit
 esse in occiduis partibus quaedam propria
 Sedes. Quare & Romanorum Numinum,
 imò Romanorum Daemonum studiosa,

cultrix, & sacrilegarum superstitionum acerrima & ferocissima defensatrix habebatur. Quas ob res superba nimis & pessima, tanta crudelitate in Christianorum supplicia, Sanctorumque neces, velut totius humanitatis immemor, raptabatur; ut collectos undique circa se piorum greges, ad adventum maxime Imperatorum, instar luporum raperet. Sed nec ipsis civibus parcens, quoscumque Christiani nominis invenisset, absque ulla miseratione ætatis, aut sexus, quasi ad triumphum suorum Dæmonum, variis ludibriis affectos, & irrecitabilibus tormentorum generibus excruciatos, vilius quàm pecudes trucidaret. Inter quas Sanctorum Martyrum gemmas. Victor sanctissimus, velut cæteris stella fulgentior, gloriosus claruit: vel quòd esset nobilior, vel quòd in religione nostra instructior, & ferventior, atque famosior, vel quòd de ipsa cæteris pessimis immaniore & truculentiore bestiâ, Maximiano videlicet Imperatore, cum ipso cominus pugnans, insigniter & digne suo nomine triumphavit. Maximianus enim cum pro Sanctorum sanguine, quem per totum orbem, crudelius aliis, maximeque per totas Gallias, recentius fuderat, & præcipue pro famosissima illa Thebæorum apud Agau-

num

num cæde, nostrorum plurimis nimium
 terribilis factus, Massiliam advenisset.
 ut secundum Scripturam * *impius adhuc* ^{*Apoc, 22. 11.}
impie ageret; cuncta illuc crimina sua cum
 vita nequissima impleturus; ne quid sibi
 deesset scelerum, pietati protinus, insatia-
 bilis tortor, velut parùm hæcenus fecis-
 set, tota rabie bellum indicit; Christico-
 lasque, nisi sacrificent idolis, exquisitis
 mortibus deperire jubet. Tum verò tan-
 ta malorum nube oppressis, perturbatis-
 que nostrorum animis, invincibilis sese in
 medium Victor opposuit, singulis nocti-
 bus Sanctorum castra sollicitè circumiens,
 & per domos singulas ad amorem æterna
 vitæ, & contemptum transitoria mortis,
 Servorum Dei corda confortando, succen-
 dens.

Talibus insistens, scælix hostia mox fu-
 turus, deprehenditur, ac Præfectorum tri-
 bunalibus præsentatur. Præfecti pri-
 mùm suadent clementius viro, ne Deo-
 rum culturam sperneret, nec consueta,
 militiæ stipendia & Cæsaris amicitias pro
 cultu cujusdam olim mortui recusaret.
 Ille statim S. Spiritus armatus eloquio, De-
 os, quos dicebant, immundissimos Dæmo-
 nes efficacissime comprobat: militaria,
 verò stipendia & Imperatoris amicitias se
 Christi militem in contumeliam Regis sui
 nulla-

nullatenus habere velle respondet : Dominum autem JESUM CHRISTUM, altissimum Dei filium, pro charitate restaurationis humanæ, verè quidem hominem, fuisse mortalem, & ab impiis se volente, occisum, sed divinæ suæ virtutis potentiâ die tertiâ fuscitatum, cœlos ascendisse, & à Deo patre regnum super omnia stabile, suscepisse. vultu constanti ac liberæ vocis plenâ autoritate protestatur. Nec mora, circumstantium clamor ingens in cœlum attollitur; pius Domini Confessor ab omnibus injuriatur. Sed quia vir clarus erat judicatum à Præfectis est, uti ejus causa ad Cæsaris audientiam referretur. Quo facto, ille efferato animo, subito conversus in furias, dilationis impatiens, jubet Athletam sanctum suis tribunalibus præsentari.

Beatissimus igitur Victor coram tribunali furentis Imperatoris statuitur, multisque undique accusationibus impetitur. omni calliditate, summisque terroribus ad sacrificia iterum Dæmonum perurgetur. Martyr verò exaudito terrore robustior, velut qui gehennas levi commercio vinceret nec auferri de terra veritus, qui municipatû cœlestis curiæ jam sentiret, de promptuario S. Spiritus recreatus, Imperatorem savissimum, cunctosque Principes ejus, mira prudentiâ & animi virtute confutavit, I-

dolo-

dolorum cultus aſſertionibus claris evacuans, Jeſum Dominum verum Deum eſſe certâ publice ratione confirmans.

Tunc impiiſſimus Cæſar omni ferâ crudelior, omni dracone malignior, face ſuccenſus in rabiem vertitur. Sanctumq; Martyrem funibus coarctatum per totam urbem præcipit volutari, ut ex ignominioſa viri pœna & Deorum ſuorum vindicaret injurias, & noſtrorum ſimul animos territaret. Datâ ſententiâ, conclamat exercitus infanientis populi, undique ad ſpectaculum multitudines ruunt; dumque per totam civitatem brachiis pedibusq; ligatis Chriſti Athleta pertrahitur, impiis manibus, vel maledico ſaltem ore, prout quiſq; poterat, cruciatus adaugent; ita ut pro reatu non minimo ſibi duceret, qui ad ejus injurias non aliquid adjeciſſet.

Tali ergo ludibrio cùm ſatis ſuperque, vulgi nefandiſſimi oculos fatiaſſet, ad tribunalia Præſectorum Sanctiſſimus iterum Viſtor, laceratus, cruentusque reducitur, de negando Chriſto, & Diis adorandis acrius itidem peroratur: putantes enim, pœnâ, & contumeliis populiq; tumultibus feſſum animo decidiſſe, nec jam de ſuperſuo locuturum, qui ſibi potius conſulendû eſſe crudeli experimento didiciſſet, de injuriis * Cæſaris, ac totiꝝ Reipublicæ gravi- * f. inimicis, ter

ter conqueruntur. Tunc deinde supremæ clementiæ*, nihilque infelicius esse asserunt. quam omnium Deorum, & invictissimorum Principum amicissimâ familiaritate posthabitâ, cuncta mundi oblectamenta, & gloriam, & honorem, ipsam quoque dulcissimam salutem corporis, pro eo quod nunquam viderit. perdere, cunctorum iras Deorum, hominumque in se gratuito provocare, cum omnium dolore charorum per summa tormenta, ad interitum festinare: proinde vel jam experto rationem sanioris eligendam esse consilii, nec contemnendos esse Deos, quorum manifesta majestas fulgeret in Templis, quorum beneficia sentirentur à cunctis, quos veneranda antiquitas adorasset, & summi Principes colerent, quibus propitiis laterent * cuncta, quibus adversis durare mundus nec ipse valeret. Illi sane quantocyùs renunciandum, qui & vivendo semper pauperrimus fuerit, & quàm esset impotens moriendo demonstraverit: Id si faceret, futurum ut imminenti supplicia lucraretur, & de intima Cæsaris amicitia, summisque honoribus ipsis posset intervenientibus gratulari. Quæ si respueret, ad illam, quam nemo unquam vidisset, Christi sui gloriam, non aliter quàm ipsius exemplo, per summa tor-

* 1. Jementiæ

* 1. florent.

tor
um
tran
C
vi&
per
fort
conc
& Re
Cæsa
hond
ejus
pro f
sè fa
cora
Dem
omn
dilig
post
prou
metr
fis, v
mox
cùm
null
null
de fa
judic
pum
salus

tormenta & contumelias, totius opprobrium & abjectio populi factus, esset illicò transiturus.

Cùm * Martyr, de primo impetu penè * 1. Tum victor, & S. Spiritus factus oraculum, imperterrito & infatigabili animo, Deo confortante, persistens, ad hunc modum concionatus, ait: Si de inimicis Cæsaris & Reipublicæ agitur, nunquam, inquit, Cæsari, nunquam Reipublicæ nocui, non honori Imperii quidquam detraxi, non ab ejus me propugnatione retraxi. Quotidiè pro salute Cæsaris & totius Imperii studiosè sacrifico, quotidiè pro statu Reipublicæ coram Deo meo spirituales hostias macto. Dementissimum autem non abs re videri omnibus æstimo, si quis unum aliquid ita diligat, ut non id pro centuplo meliore, postponat. Quid verò si illud unum, nec, prout cupias, habere, nec, si habeas, sine metu gaudere, nec, cùm maximè sollicitus sis, valeas retinere: Illud verò centuplum mox, ut volueris, præ manibus habeas; cùm tenueris, securus gaudeas; quòd nullo jam fine, nullo sui tuive defectu, nullius deinceps violentiæ perdas. Proinde sanioris ratione consilii, omniumque, judicio sapientium, familiaritas Principum, mundi oblectatio, gloriæ, honores, salus corporis, charorum cognatio, & humanissimo.

jusmodi cætera, ipsa denique temporalis
 vita, (quæ nec pro voto acquiri, nec secu-
 re haberi, nec vel longiuscule teneri omni-
 bus plane notissimum est) æternæ vitæ in-
 effabilibus & stabilibus gaudiis, summi-
 que omnium authoris amplexibus post-
 ponenda sunt; quem, cum amaveris, ha-
 beas; cum habueris, cuncta pariter cum
 illo possideas. Nec te doleas hæc ipsa,
 quæ deserueras, momentaneè reliquisse,
 quæ, commutatione levissimâ, incompa-
 rabiliter meliora in æternum gaudeas re-
 cepisse. Non autem tormenta, sed refri-
 geramenta rectè dici, quæ cruciatus æter-
 nos extinguunt; nec mortem, sed salubre
 poculum reputari, per quam ad talem vi-
 tam transitus procuratur. Illo sane ni-
 hil insanius, nihil, omnium conscientiam te-
 ste, vecordius, qui, hoc tanto bono sine
 causa posthabito, manifestum vitæ suæ ho-
 stem, studiose, ut Deum, colat; unde &
 post vitam nihil aliud, quàm mortis æter-
 næ mercedem, & inexplicabiles sine ter-
 mino cruciatus acquirat. Quis enim vitæ
 humanæ truculentior hostis appareat,
 quàm qui agenda docet, propriòq; exem-
 plo suadet, quæ & extrema sint agentis op-
 probria, & justissimis legibus capitaliter
 puniantur? Nonne autem agenda docen-
 tur, quæ publice recitari, quæ laudando
 canta-

cantari jubentur? Tales quippe, tales sunt Dii vestri maximi quibus præcipientibus horrenda sua scelera non solum recitantur, sed & visibiliter effinguntur in theatris, cantantur & summis laudibus celebrantur in Templis. Cui enim vestrum nescire licet funestas rapinas, & quantum in se fuit nefanda parricidia, summi Jovis? Cui innumera ejus stupra & adulteria, furtiva & publica, fraudulenta & violenta ignorare permissum est? Nunquid Reginae Deorum fororisque Jovis maligna crudelitas, & fraterna secum incesta latuerunt? Nonne palam sunt Martis implacabilis ferocitas & obscœnissimi Priapi, necnon & fœdissimæ Veneris turpitudine? Quid Deas febres, Deosque pallores, & hujuscemodi Deorum referam greges, quos ipsi vos Deos malignos, & salutis inimicos humanæ prædicatis? Pudet memorare Deos Stercutios, & Deas Cloacinas, & mille talium portenta Deorum, qui tanto dedecore miseros suos cultores afficiunt, ut venerari cloacas & stercora, Deorum scilicet talium templa, compellantur. Patet igitur quàm truculentissimi, & ultra omnes inimicos immanissimi hostes sint hominum, isti Dii vestri magni, quorum lignea, vel lapidea, vel ærea majestas, à vobis facta & stabilita, à muribus,

d seu

seu avibus, stercoretur in Templis; quorum prædicta maleficia, nulla vero beneficia sentiuntur à suis; quos venerata vestra misera antiquitas periit; quos utinam vestri Principes tollendo fœlicius viverent; quibus propitiis, cuncti, quibus propitii sunt jubentur a justissimis legibus capitaliter plecti; quibus adversis, per mundum innocentia, honestas, & justitia reflorescit.

Non enim illi propitiari, nisi similibus possunt, dissimilibus enim nequeunt, quia nulla contraria sibi invicem convenire possunt: similes verò illorum, & justissima lex, ut diximus, cum pessima nota de medio exterminat, & ipsa æquitas nihil illis post vitam aliud, nisi mortis æternæ supplicia, servat, beatitudinem quippe nemo vel infanus concedit: Restat ergo quicquid post hanc vitam talibus retribuitur, id esse, ut, quoniam nunquam beati sunt, sempiternâ miseriâ moriantur. Quoniam igitur Dii vestri dissimilibus quidem ad-

* l. adversi.

versis*, similibus autem semper sunt mortaliter inimici, ratione firmissima constat, quòd eos nemo colere debeat, quorum & cultura viventes semper turpissimos, & retributio, sive in hac vita, sive post hanc vitam, facit miserimos; quos nec aliquatenus deceat formidari, cum sola sit eorum
pro-

propitiatio metuenda. Illum sanè quan-
ta charitate, quanta veneratione dignum
est adorare qui. cum inimici essemus, prior
nos dilexit; qui & Deorum turpium frau-
des nobis aperuit, &, ut nos ab illis eripe-
ret, non suam minuens Deitatem, sed no-
stram vestiens humanitatem; inter nos,
Deus permanens, homo factus apparuit;
ut pauperrimos ditaret, nostram se pauper-
tati, cum ditissimus esset, pauperrimus ve-
niens, configuravit; cujus illa humana
conversatio, nobis est omnis virtutis &
honestatis exemplum; cujus indebita
mors debitam nostram abolevit in ater-
num; & dum isti Dii, imò pessimi Damo-
nes, illum innocentem nostra infirmitate
velatum injustè expetunt, quos à se dece-
ptos captivaverant, justè perdiderunt.
O quàm dives illa, quam objicitis, pau-
peritas! quæ quando sibi placuit, solo
jussu, piscibus implevit naviculas, quin-
que panibus; quinque millium satiavit
turbas! O quàm fortis infirmitas, quæ om-
nes suorum infirmitates sanavit! O
quàm munifica mors, quæ tot mortuos
fuscitavit! Quæ ne fortè minùs vera esse
aliquatenùs æstimatis, aspiciate ab initio
prædicta, innumerabilib9 miraculis totius
creatura * attestazione firmata. O si in-
tente videritis, quantus iste sit, cui totus

est obediens mundus, qualis sit, qui est desiderabilis totus, in quo nihil vituperabile, in quo totum laudabile, cujus charitas omnes recipit, cujus judicium nullus evadit. Quid ejus vitâ sanctius? Quid doctrinâ rectius? Quid promissis utilius? Quid minis terribilius? Quid ejus tutius patronatu? Quid laudabilius amicitia? Quid jucundius gloria? Quis Deorum, huic similis? Quis huic comparabilis? Omnes enim Dii gentium Dæmonia, Deus autem noster Cælos fecit, & idè illi cum suis cultoribus æternis incendiis damnati sunt, atq; damnandi, sicut scriptum est in Sancto Propheta: *Dii qui cælum & terram non fecerunt, pereant de sub cælo.* Ut in alio: *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia.* Ut iterum: *In ignem dejicies eos, in miseriis non subsistent.* De isto autem Sanctus Propheta dixit: *Deus noster præ omnibus Diis, omnia quæcunque voluit fecit in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyssi.* Unde & eodem Propheta teste: *Beati omnes qui timent eum, qui ambulant in viis ejus;* Regis enim sui gloria fideles milites non carebunt; propter quod securè pro ejus testimonio mortem nos ultrò suscipimus, & quàm certa sit nostra spes, passionis exemplo monstramus. Quocirca, Viri illustrissimi, Viri doctissimi, men-

Jerem. 10. 11
Psalm. 96. 7.

Psalm. 139.
11.

Psalm. 134. 5.

Psalm. 127. 1.

homo

mentis compotes, & ratione vigentes, femoto, quæso, paulisper odio & contentione, iusto examine, vim utriusque partis attendite, nec turpissimis & inimicissimis dæmonibus, damnatis atque damnantibus, ulterius vos ipsos tradatis; nec divinæ similitudinis honorem, quæ in vobis est, eorum obscœnissimæ turpitudini substernatis, ut eorum damnationem evadere valeatis. Obedite autem sanctissimo, pulcherrimo, justissimo, clementissimo, omnipotenti Creatori, & amico vestro, cuius vos humilitas, si ei acquiescitis, sublimabit, paupertas ditabit, mors vivificabit; cuius vos nunc advocant saluberrima monita, invitant præmia, ut in æterna ipsius gloria paulò post suscipi, & in ejus semper amicitia gratulari *.

* Deest, opinor, vox mereamini.

Cumque perorasset Martyr, impiissimi Præfides, rationum pondere oppressi, adhuc, inquit, philosophari, Victor, non desinis? Unum tibi elige, aut placare Deos, aut cum summa infœlicitate deperire. Si sic, inquit, proponitis, quod docuimus verbis, exemplis firmandum est. Deos sperno, fateor Christum, quæcumque potestis date supplicia, cumulate tormenta. Exacerbati ergo responsis ejus Præfecti sacrilegi, dum, in laniando eo, alter alterum crudelitate vincere nititur,

d 3 in

* f. Eutychio

in se primitus versi, orta rixa dissentiunt, pro qua recedente Euticio *, optatae fortis excrucianti Martyris alteri cedunt.

Tunc Asterius, sic enim dicebatur, Christi militem mox jubet affigi. Quo facto; cum diutius acerrimè torqueretur, attollens in caelum lumina, piam tolerantiam à misericordissimo patre Deo, cujus id esse donum noverat, precabatur. Nec jam ultra ferens clementissimus Jesus, certatori suo, insigne certaminis, victoriaeque signum, crucem videlicet in manibus gestans, in specie consolantis apparuit, dicens, Pax tibi Victor noster. Ego sum, inquit, Jesus, qui in Sanctis meis injurias, & tormenta sustineo. Viriliter age, & esto robustus; Ego enim tecum sum, fortis adjutor in praelio; qui & fidelis post victoriam remunerator in regno. Ad Salvatoris vocem protinus omnis dolor, cunctaque irrita cessere tormenta. Tunc ille, mente, vultuque alacri, conversus ad laudes immensas, visitatori ac consolatori suo, toto spiritu, gratias referebat.

Lictores autem saevi cum jam lassè deficerent, nihil autem se profecisse, tripudante Martyre, cernerent, depositum patibulo, jussu nefandissimi Praesidis, sub custodia militum in obscurissimum omnium carcerem tradunt. Et ecce benignissimus Jesus,

Jesus, sponfionis suæ non immemor, noctis medio, militi suo visitationem Evangelicam mittit. Continuo igitur, solutis carceris claustris, depulsa nocte, totum carcerem die clarius lux cœlestis irradiat. Exultans Martyr laudes Domino cum Angelis leniter se demulcentibus cantat.

Milites ergo. claritatem tanti cernentes fulgoris, ad pedes Sancti, cernui procedunt, veniam flagitant, Baptismum petunt; quos pro tempore diligenter instructos, adscitis Sacerdotibus, ipsa nocte ad mare duxit, ibique baptifatos propriis manibus de fonte levavit. Manè autem facto, sanctorum militum, Alexandri, Longini, Feliciani. sic enim eorum nomina dicebantur, divulgata conversior e; magnus ille draco Maximianus furore succenditur, feralia edicta proponuntur: Hac omnia in Victorem, quippe qui author fuisset, durius retorqueri; milites verò debere aut consentire idolis, aut capitali sententia condemnari.

Tunc Beatus Victor novos Christi milites præmissurus ad prælia, hujusmodi oratione præmunivit, dicens: O fortissimi commilitones, O gloriofi certaminis antesignani, opus est animis, nunc opus tota fortitudine, fidem, quam nunc Imperatori vestro promissistis, viriliter custodite,

dite, imminet enim hostis, adest pugna; vult enim hostis nova tyrocinia vestra repentinus aggredi, ut si incautos invenerit palmam victoriæ se quodammodo surripuisse gloriatur. Vos autem, Charissimi, non ita negligenter instructi estis, non ita parùm Christum didicistis. Vos quoque non ignoratis prælia, nec perdidistis militiam, sed mutastis. Experiatur igitur Rex noster quos elegit, quibus aciem primam scælicis pugne commisit. Experiatur & inimici quos impetunt, nec vos degeneres in aliquo sentiant; de quibus tam benè vester Imperator sensit, ut recentissimis tyronibus summam rerum committeret, & primos belli eventus vestræ fortitudini commendaret. Nec vos terreant bella, qui semper bella didicistis; nec vos advocent * peritura, qui jam præ manibus æterna videtis: super est vobis illa fortiter rapere: superest vobis per medias acies transire: quæ si paulò vobis interim asperiora videntur, ipsum Regem nostrum jamjam per talia transire cognoscite; ipsum, non alium, ducentem * audite: *in mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.* Ipsum, inquam, ipsum fiducialiter mente & voce contra omnia dura invokeate: non vobis fideliter invocantibus deerit, qui suis omnibus

* I, advocent.

* f. docentem
vel dicentem
Joh. 16, 33.

mnibus veraciter promisit; dicens: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Denique hujus rei meipsum vobis exemplum fidele propono; dum enim appensus patibulo, intolerabilibus cruciarer angustiis, misericordem Dominum supplicibus lachrymis invocavi, & ecce protinus illum video, gloriosum nostræ Redemptionis signum in manu ferentem, & dicentem mihi: Pax tibi, Victor, ne timeas; ego enim sum Jesus, qui in Sanctis meis injurias & tormenta sustineo. Ad cujus vocem tanta mihi statim virtus infusa, ut nulla penitus supplicia reputarem. Quapropter, Charissimi, virtutis vestræ memores, in authorem omnium, Jesum Dominum, & quâ ille transferit, quò pervenerit, aspicientes, ne timeatis minas volaticas mortalium hominum, quibus promissa jam præ manibus est immortalium societas Angelorum; & momentanea ferte supplicia, ut triumphaliter superare possitis æterna; & qui antea, malebatis mori, quàm vinci perpetuò perituri, nunc patimini oro vos vincere, in æternum postmodum regnaturi.

Talibus armatos, unaque Victorem, Sanctum, missi apparitores ad forum, superius rapiunt: quibus auditis, certatim ad spectaculum tota penè civitas ruit.

d 5 Alios

Alios furibundæ mentis insania pertrahebat; alii meliore spiritu cupiebant videre Sanctum Martyrem cum Diabolo dimicantem; vulgi concurrentis undique confusio personat; tumultu & clamore omnia replentur; in Sanctum Martyrem maledicta & convicia undique jaciuntur. At ille contra omnia illata robustior permanens, cum ab impiis cogeretur ut vel milites, quos averterat, ad cultus Deorum revocaret: Quæ, inquit, ipse ædificavi, destruere mihi non licet. Interrogati ergo Sancti Alexander, Fœlicianus, atque Longinus, in confessione Domini fideliter perseverant, moxque ex Imperiali jussu gladio feriuntur, corporaque projicientes temporalia, vitâ potiuntur æterna.

Sacratissimus autem Victor cernens sanctos milites neci datos, lachrymabili voce Dominum deprecabatur, illorum socius esse martyrio pariter & gloriæ mereatur, quorum post Deum crudelitatis & confessionis auctor extitisset. Statim igitur gloriosus Martyr, conclamantibus turbis, undique tunditur, iterumque suspensus, fustibus, nervisque taureis * revocatur ad carcerem: ubi triduo in oratione perseverans, martyriû suum magna contritione cordis, & multis lachrymis Domino commendabat. Dein-

* l. credulitatis.

* f. nervis taureisque. Vulgatæ lectioni favet Vincentius Belvacensis.

Deinde funestus Cæsar, auditâ constantiâ Martyris, velut ad ultimum tortor infanior reservatus, suis eum aspectibus imperat fisti. Tunc, interrogatione facta, Martyr perseverantissimus, idem qui fuerat in confessione Domini per omnia reperitur. Tum verò, quasi de novo, furor & rabies in Christi militem debacchatur, tum minæ, terroresque, maledicta, & convicia denuò renovantur. Interea Maximianus Jovis aram jubet afferri. Mox igitur coram ipso ara componitur, sacrilegus quoque Sacerdos paratus assistit.

Tunc Imperator ad S. Victorem: Pone, inquit, thura, placam Jovem, & noster amicus esto. Hoc audito, fortissimus Christi miles, S. Spiritus ardore inflammatus, sefeque amplius ita * ferre non sustinens, * f. irâ; velut litaturus propius accedit, aramque de ipsa manu Sacerdotis solo tenens pede, profuit, atque ipsum pedem jussu mox detestabilis Cæsaris amputatum, Deo & Regi suo Domino Jesu Christo, velut quasdam suaveolentes primitias interim sui corporis, dedicavit.

Ad ultimum verò, jam totum corpus & animam Domino redditurus, edicto Cæsaris ad molam pistoriam ducitur. Ibat autem ita celer & hilaris, ac si nihil penitus passus incommodi videretur. Igitur cruen-

* Ita se vocat
B. Ignatius
Antioche-
nus.

cruentissimi & execrabilis Tyranni iussa, complentes lictores sævi, gloriosum Martyrem toto mox corpore rotatu celeri conterendum pistoriæ moli supponunt. Tunc electum Dei frumentum * sine miseratione conteritur: tunc invictissimi Martyris ossa fœlicia crudeliter conquassantur. Sed cum, dissipatâ paulò pòst divinitus machinâ, spirans adhuc aliquantulum videretur, ad perfectam ejus plenamque victoriam, tot Domino confessionibus dedicatum, tot & tantis agonibus decoratum, gladio illi caput abscindunt: quo facto, mox desuper vox cœlestis intonuit, dicens: Vicisti, Victor Beate, vicisti.

At infœlix Maximianus, speciale Dæmonum templum, à quibus hæctenus fuerat superatus, sperans se vincere vel defunctos, ad cumulandas Martyrum glorias, omni humanitate sepulturæ posthabitatâ, eorum corpora in profundo maris brachio, quo à meridiano latere Civitas cingitur, à piscibus devoranda submergi facit. Sed pius Dominus meliori consilio & honori Sanctorum & posteriorum, patrociniis providens, ministrantibus Angelis, natatu celerrimo sancta corpora in oppositum littus illæsa transponit, ibique à Christianis in crypta, nativo in saxo operosè & decenter excisa, sepulta, multis usque

usque in hunc diem miraculis honorantur, multaque beneficia, piè petentibus, ipsorum meritis, conferuntur, per Deum & Dominum nostrum JESUM CHRISTUM, cui sit laus æterna, virtus, honor & imperium, cum DEO Patre & Spiritu Sancto per infinita sæcula sæculorum.

Amen.

Explicit Passio Sancti

Victoris Massiliensis.

F I N I S.

29 2. Teil. 1775.

... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...
... in hunc ordinem ...

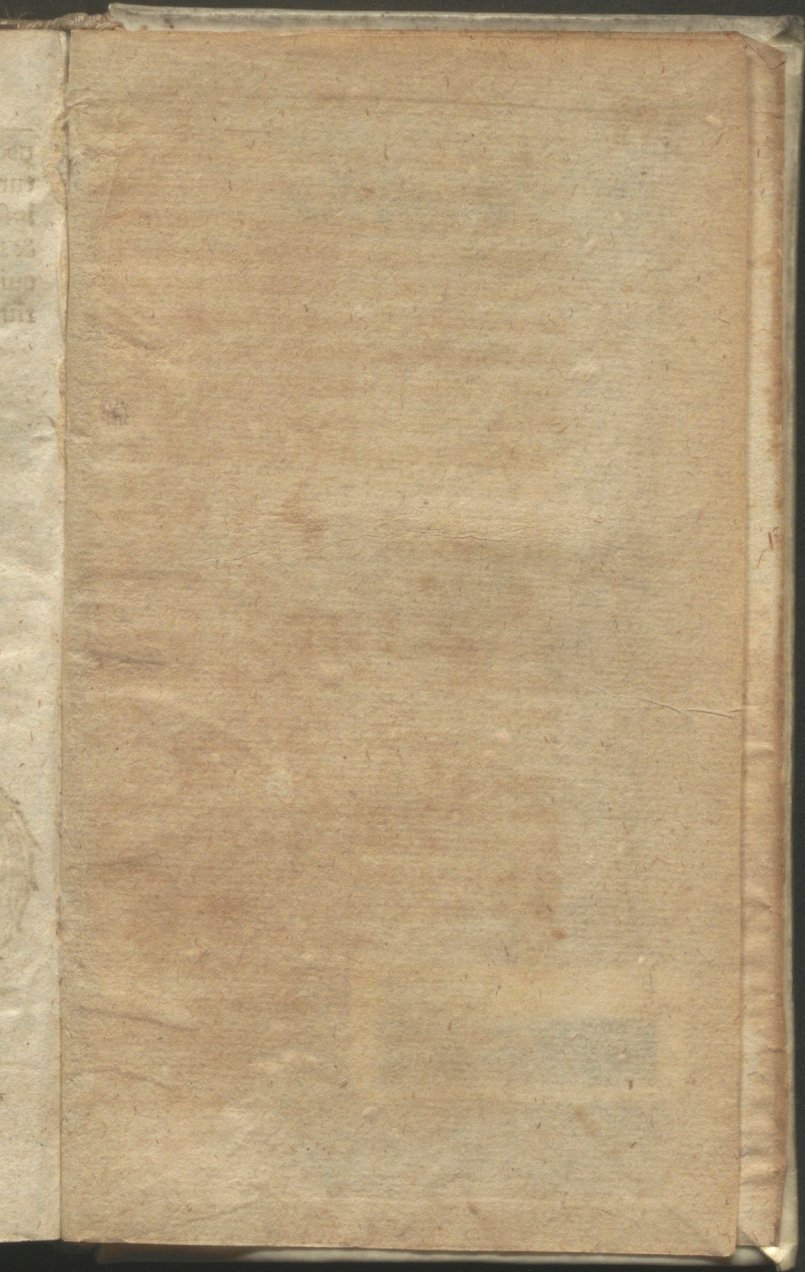
Ampl.

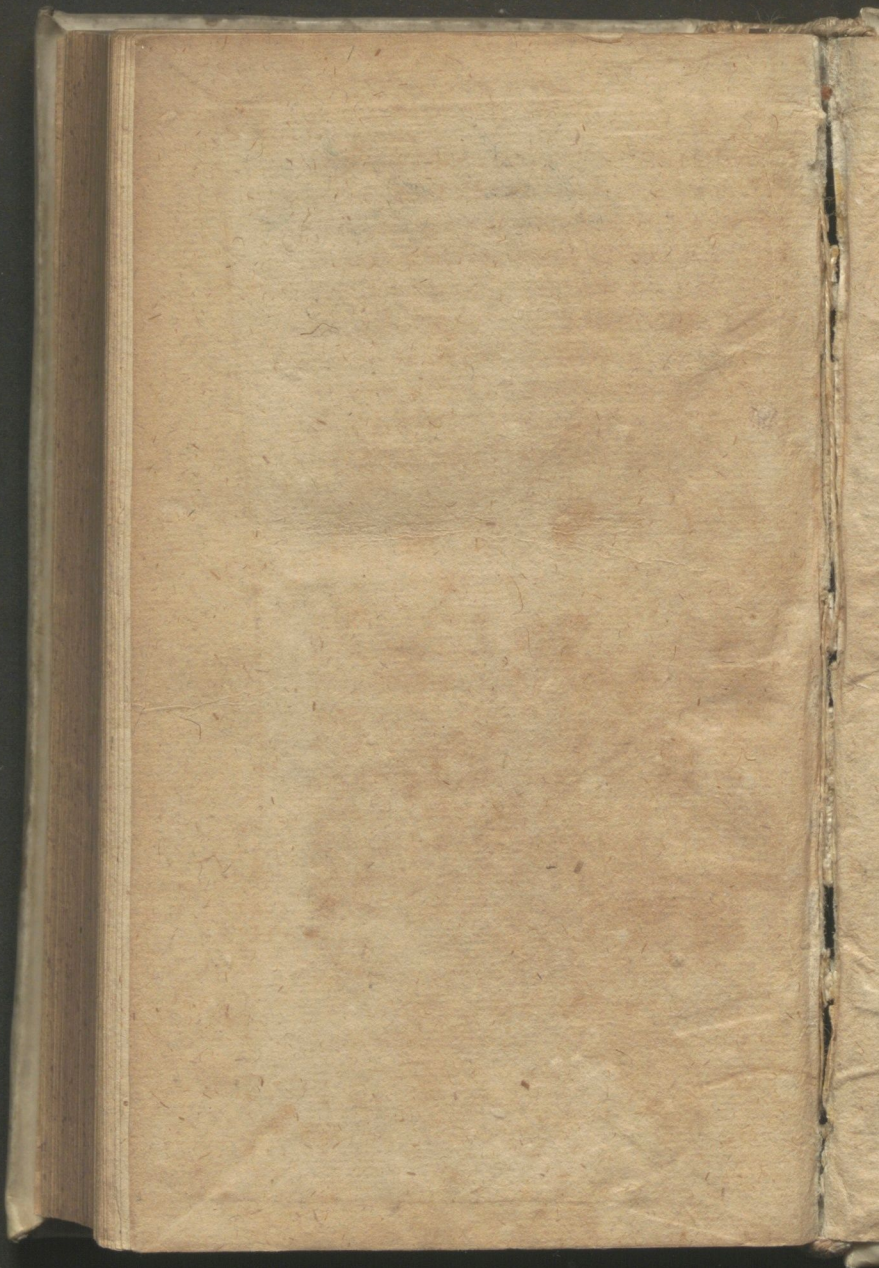
Explicit Partis Sanctae

2. Teil. 1775.

L I N I S

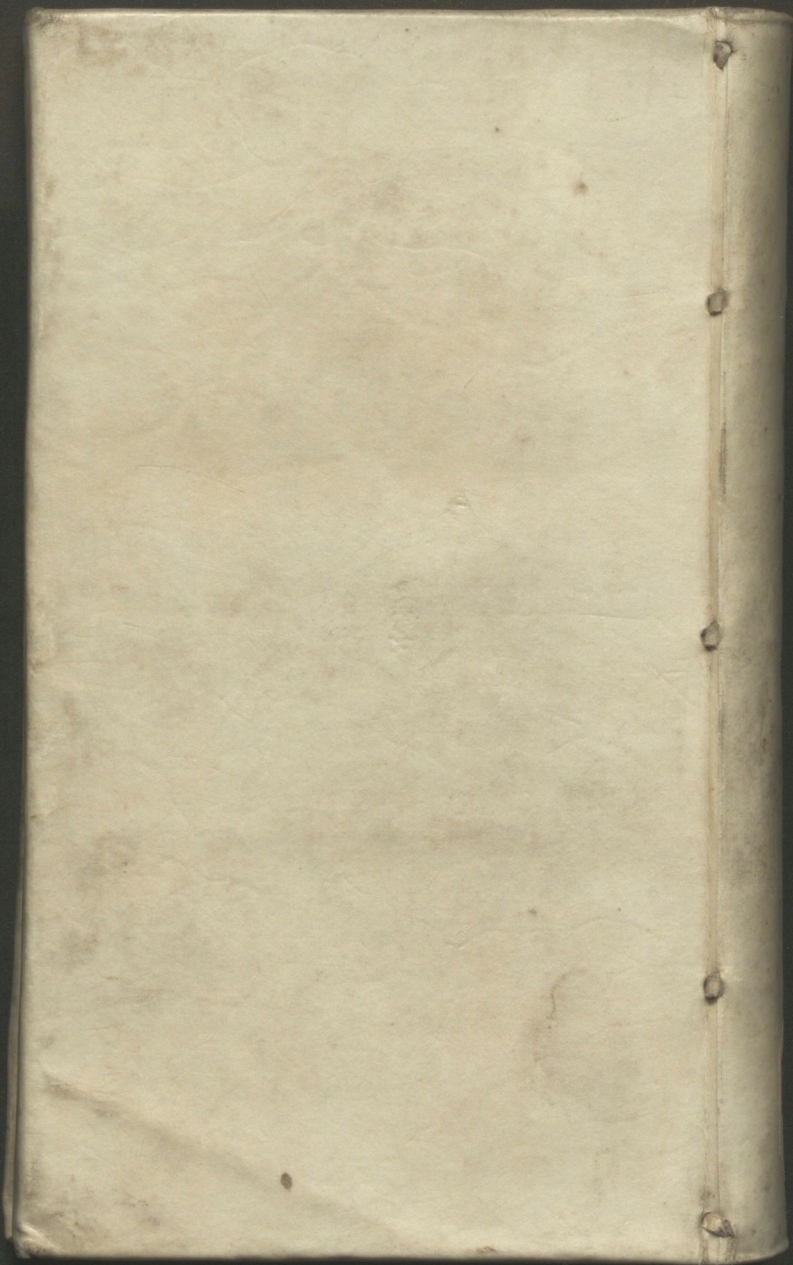
Th 10 c
5

ULB Halle

3

008 868 735

AD
GUILIELMI CAVE
Canonici Windesoriensis
CHARTOPHYLACEM
ECCLESIASTICUM
PARALIPOMENA.

Item

DE I S

D

SAN

PAU

Sumptibus

Leucopet

